

Beszerezési politika Nyersanyagok

Lidl Magyarország | 2024. 12. 23.

A JÖVŐ
ÚTJÁN!

Tartalom

Felelősségünk a termékeinkben található nyersanyagok iránt	4
Háttérinformációk	6
Elköteleződésünk	
Elkötelezettségünk a kritikus nyersanyagok fenntarthatóbb beszerzése iránt	9 11
A hatásaink pontosabb megértése kockázatelemzésekkel	12
Környezetvédelmi és társadalmi szabványok létrehozása tanúsítványok segítségével	14
Fenntarthatóbb nyersanyag-alternatívák támogatása	15
Változások elősegítése érdekelt felekkel és kezdeményezésekkel együtt	16
Kakaóstratégia	18
Kávéstratégia	20
Teastratégia	21
Fa- és cellulózstratégia	23
Pálma(mag)olaj-stratégia	25
Szójastratégia	27
Rizsstratégia	28
Diófélék stratégiája	
Nemzetközi nyersanyagcéljaink	30
Nyersanyagokkal kapcsolatos céljaink	31
Szójegyzerék	37
Források	43

”

A nyersanyagok, például a pálma(mag)olaj, a szója, a kakaó és a kávé képezik termékeink alapját. Élelmiszer-kiskereskedőként a mi felelősségünk, hogy befolyásunkat arra használjuk, hogy környezet- és társadalombarát módon alakítsuk ezen nyersanyagok termelését, feldolgozását és beszerzését.

Stefan Haensel | Ügyvezetőségi tag
Nemzetközi beszerzés

Felelősségünk a termékeinkben található nyersanyagok iránt

Felelősségünk a termékeinkben található kritikus nyersanyagok iránt

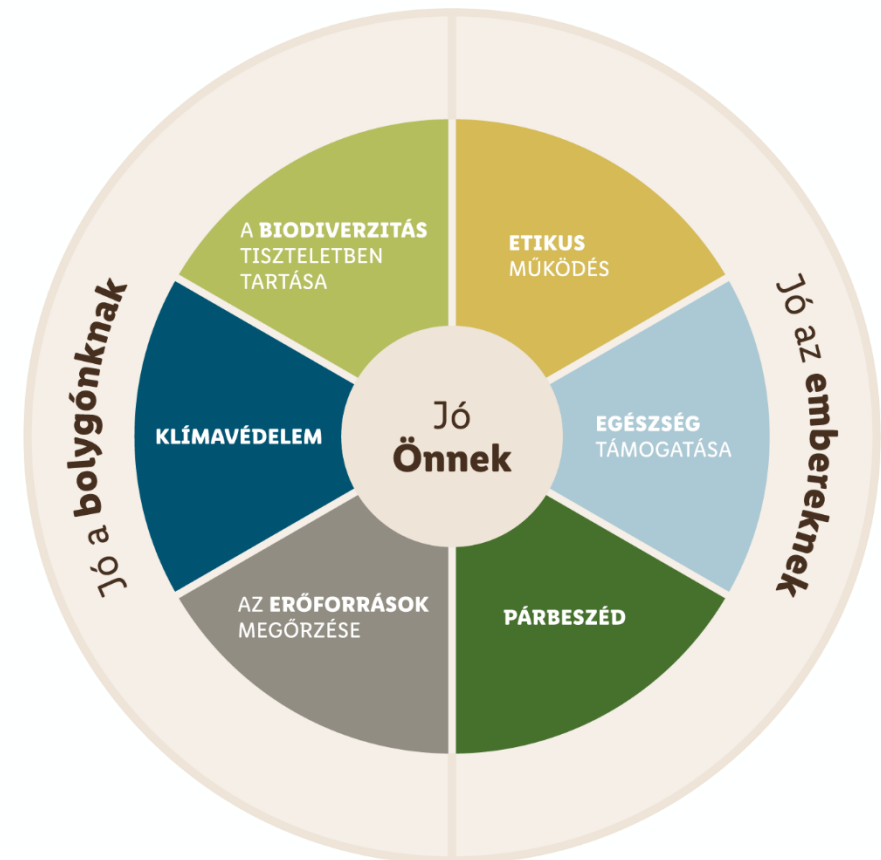
A Lidl számára a fenntartható működés a sikeres jövőt szolgáló központi stratégiai célok egyike. Felelősséget vállalunk minden olyan esetben, amelyekben a Lidl tevékenysége hatással van az emberekre és a környezetre. Felelős módon cselekszünk, nagy hangsúlyt fektetve a minőségre – ennek eleget téve végezzük a tevékenységünket nap mint nap, hogy biztonságosan készüljünk fel a jövőre.

Ennek fényében dolgoztuk ki CSR stratégiánkat, amely világos útmutatást ad számunkra a felelősségteljes cselekvés iránti felelősségünk teljesítéséhez. A fenntartható működésre vonatkozó közös és átfogó koncepciónk a következő hat stratégiai fontosságú témával foglalkozik: „Az erőforrások megőrzése”, „Klímavédelem”, „A biodiverzitás tiszteletben tartása”, „Etikus működés”, „Egészség támogatása” és „Párbeszéd”. Ezek bemutatják, hogyan értelmezzük és valósítjuk meg a Lidl felelősségét a környezetért, az emberekért és a vásárlóinkért.

Felelősségünk a termékeinkben található nyersanyagok iránt

Kínálatunk alapját a nyersanyagok képezik. A nyersanyagok társadalom- és környezetbarát beszerzése tehát a mi felelősségünk is, és alapfeltétele a termékek felelősségteljes gyártásának. Ezzel járulunk hozzá a következő stratégiai fontosságú témáinkhoz: „Az erőforrások megőrzése”, „Klímavédelem”, „A biodiverzitás tiszteletben tartása”, „Egészség támogatása” és „Etikus működés”.

A Lidl nemzetközi CSR stratégiája

Háttérinformációk

A nyersanyagok kitermelésének és kinyerésének háttere

A nyersanyagok a Föld természetes erőforrásai, és szinte minden megvásárolható termék alapját képezik. Vagy természetes formájukban használják fel őket, vagy a begyűjtésük, illetve kitermelésük után tovább feldolgozzák őket. A gazdaság számára a nyersanyagok az értékteremtés alapfeltételének számítanak. Kitermelésük, illetve kinyerésük a globális szállítási láncok kezdetén olyan országokban történik, amelyek megfelelő nyersanyagkészlettel vagy kedvező kitermelési feltételekkel rendelkeznek.

A származástól, valamint a kinyerés és a továbbfeldolgozás módjától függően a nyersanyagok negatív hatással lehetnek az emberekre és a környezetre. Ez különösképp azt a több mint 400 millió embert érinti, akik különböző mezőgazdasági nyersanyagok termeléséből élnek.¹ A világ népességének több mint 10%-a még mindig mélyszegénységben él – a kétharmaduk a mezőgazdaságban dolgozik.²

Önmagában a kakaótermesztés több mint 5,5 millió ember fő bevételi forrása, és több mint 14 millió ember megélhetését biztosítja.³ A nyersanyagok kinyerése azonban gyakran áll összefüggésben emberhez nem méltó munkakörülményekkel és további emberi jogok megsértésével. A globalizált kereskedelem erősen szerteágazó szállítási láncai megnehezítik a nyersanyagok eredetének visszakövethetőségét. Az esetleges vétségeknek így csak korlátozottan lehet utánajárni. Ezzel egyidejűleg a nyersanyagok kinyerése a környezetre is hatással van, amikor például túlzott mértékben használnak növényvédő- vagy trágyázószereket, vagy erdőket irtanak ki a kitermelés érdekében. Brazíliában 2018-ban nagyjából akkora területen termeltek szóját mint amekkora Németország – és ez a terület egyre nő.⁴ Ehhez gyakran fajokban gazdag esőerdőket alakítanak át. Az itt végzett erdőirtások egyidejűleg a klímaváltozást is felgyorsítják.

A világ szárazföldjének nagyjából 30%-át borítja erdő.⁵ A vízfogyasztás 70%-áért⁶ és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás akár 30%-áért⁷ is a mezőgazdaság felel – ezek nagy része pedig a nyersanyagtermeléshez köthető.

Tekintettel a nyersanyagok termesztése és kitermelése során az embereket és a környezetet érintő kihívásokra a vállalatoknak pontosan tudniuk kell, honnan szerzik be nyersanyagaikat, és milyen kockázatokkal kell számolniuk, hogy megfelelő megoldásokat találhassanak. Ezért a nyersanyagszállítási láncban célzott fejlesztések mellett az átláthatóság biztosítása is az egyik legfontosabb feladat.

¹ Initiative for Sustainable Agricultural Supply Chains: Factsheet, 2019.

² FAO: Ending Extreme Poverty in Rural Areas, 2018.

³ Fairtrade: Fairtrade Kakao, 2021.

⁴ Our World in Data: Forests and Deforestation, 2021.

⁵ Umwelt Bundes Amt: Globale Landflächen und Biomasse, 2013.

⁶ WWF: Wasserverbrauch und Wasserknappheit, 2021.

⁷ Greenpeace: Landwirtschaft und Klima, 2008.

Elköteleződésünk

Elkötelezettségünk a kritikus nyersanyagok fenntarthatóbb beszerzése iránt

A vállalati átvilágítás gyakorlata

Meggyőződésünk, hogy a tartós siker csak fenntartható fejlődésen révén érhető el. „A jövő útján” ezt az elképzelést írja le, és azt a koncepciónkat jelenti, amely szerint a vállalati felelősség a Lidl-nél minden más területnél fontosabb. A társadalmilag és környezetileg felelős működés felé vezető úton a vállalati átvilágítási kötelezettségének teljesítése központi jelentőségű a Lidl számára.

A Lidl átfogó és az egész vállalatra kiterjedő koncepciójával biztosítja a saját és szabályozói fenntarthatósági követelményeinek való megfelelést. Ezért a CSR-koncepció összes stratégiai fontosságú témájánál, így a kritikus nyersanyagok beszerzésénél is kialakítottunk egy átfogó vezetői koncepciót a vállalati átvilágítási kötelezettségvállalásra vonatkozóan: [Lidl Magyarország](#)

Ezenkívül minden ország behozhat saját témákat, célkitűzéseket és intézkedéseket.

A Lidl nyersanyag-stratégiája

A Lidl beszerzésre vonatkozó fenntarthatósági stratégiájának központi eleme, hogy a nyersanyag-ellátási láncokat a társadalmi felelősségvállalás és környezettudatosság figyelembevételével alakítsa ki. Elkötelezettségünk ezért arra irányul, hogy amennyire csak lehetséges, csökkentjük az elsődleges termékeink negatív ökológiai és társadalmi hatásait – a termeléstől kezdve a betakarításon és a továbbfeldolgozáson át az üzletekbe való szállításig.

Annak érdekében, hogy strukturáltan és célzottan tudjon eljárni, a Lidl kidolgozott egy átfogó nyersanyag-stratégiát, amely az itt bemutatott **négy pilléren** alapul. A stratégia megvalósításával szisztematikus megközelítést biztosítunk a nyersanyagokkal kapcsolatos céljaink eléréséhez. Konkrétan amellet kötelezzük el magunkat, hogy 2025-ig fenntarthatóbbá alakítsuk a kritikusként meghatározott nyersanyagok beszerzését.

2025 végére fenntarthatóbbá alakítjuk a kritikus nyersanyagok beszerzését.

1 Hatások megértése

Azonosítjuk a kockázatokat a szállítási láncainkban, és átláthatóságot teremtünk.

2 Szabványok létrehozása

Kritikus fontosságú mezőgazdasági nyersanyagainkat elismert, környezet- és társadalombarát szabványokkal tanúsítjuk.

3 Alternatívák támogatása

Több fenntartható alternatívát támogatunk kínálatunkban, és csökkentjük a kritikus nyersanyagok beszerzését.

4 Változások elősegítése

Többoldalú érdekképviselési kezdeményezésekben és projektekben veszünk részt.

Így kezeljük a kritikus nyersanyagokat

Különös figyelmet fordítunk az úgynevezett kritikus nyersanyagokra. Ezek egy szisztematikus kockázatelemzés eredményei, amelyet szakértőkkel közösen végeztünk el. Az elemzés szerint ezek nemcsak hogy a legnagyobb hatással bírnak az emberekre és a környezetre, hanem ezzel egyidejűleg kiemelten fontosak is kínálatunk szempontjából.

Emellett a saját márkás termékeinkben megtalálható minden kritikus nyersanyaghoz meghatároztunk [> nyersanyag-specifikus fenntarthatósági célokat](#). Részletes információk találhatóak arról, hogy hogyan kezeljük a kockázatos nyersanyagokat a következő alfejezetekben, valamint a következő publikációban:

Beszerezési politika az erdőirtásmentes szállítási láncokhoz:

Beszerezési politika az erdőirtástól és átalakítástól mentes beszerzési láncok érdekében - Lidl Magyarország

A hatásaink pontosabb megértése kockázatelemzések segítségével

A fenntartható nyersanyag-stratégia kialakításának első lépése az általunk gyakorolt hatások pontos megértése. Átfogó és rendszeres kockázatelemzések segítségével megvizsgáljuk az üzleti tevékenységünkben rejlő lehetőségeket és kockázatait – beleértve a nyersanyagokat is. Ezek képezik egyidejűleg a vállalati átvilágítással kapcsolatos megközelítésünk alapját is, hogy hatékonyan minimalizáljuk kockázatainkat a nyersanyagok beszerzése során.

Szisztematikusan végzünk évente átfogó kockázatelemzést, valamint alkalmi kockázatelemzéseket a szállítási láncainkban. Az éves kockázatelemzés középpontjában többek között a következők állnak az [> ellátási láncok átvilágításáról szóló német törvény](#) vonatkozó kockázatai szerint: gyermekmunka, kényszermunka, munkahelyi biztonság, megfelelő bérezés, diszkrimináció, egyesülési szabadság, földhöz való jog, környezetkárosítás, környezetvédelmi egyezmények, biztonsági erők.

A nyersanyag szintjén olyan környezetvédelmi kockázatokat vizsgálunk, mint a biodiverzitás romlása és az édesvízzel kapcsolatos kockázatok, amelyek a nyersanyag kitermelése, illetve kinyerése során felléphetnek az adott származási országban. Ehhez elsősorban külső adatforrásokat használunk, ilyen például a [> WWF vízzel és biodiverzitással kapcsolatos kockázatokra vonatkozó szűrője](#). Emellett folyamatos párbeszédet is folytatunk a beszállítókkal és más érdekelt felekkel, hogy a szállítási láncainkban lévő környezetvédelmi kockázatokat felismerhessük, és pontosabban megérthessük.

Az így szerzett tudás segít minket abban, hogy fenntartható módon tudjuk alakítani a nyersanyagok beszerzését, tehát meg tudjuk határozni a prioritásokat, a kiemelt területeket és célokat, valamint meg tudjuk hozni a szükséges intézkedéseket. Ezáltal szisztematikusan és hosszú távon tudjuk csökkenteni és el tudjuk kerülni a kockázatokat.

A magas kockázatú szállítási láncokban tanulmányokat készítünk a szállítási láncainkban tapasztalható emberi jogi hatásokról (ún. [> emberi jogi hatásvizsgálat – HRIA](#)) a jogtulajdonosok bevonásával. Így információkat kapunk az üzleti tevékenységeink tényleges hatásairól, és lehetővé teszi számunkra, hogy meghatározzuk a lehetséges megelőző intézkedéseket.

A kockázatok elemzése mellett a lehető legnagyobb átláthatóságot is biztosítjuk a kritikus nyersanyagok származásával, mennyiségével, tanúsítási állapotával, feldolgozásával és csomagolásával kapcsolatban.

Nyersanyag-stratégiánk **első pillérének** megfelelően azonosítjuk a szállítási láncainkban rejlő ökológiai és társadalmi kockázatokat.

Környezetvédelmi és társadalmi standardok felállítása tanúsítások segítségével

A nyersanyagok beszerzésénél elismert környezetvédelmi és társadalmilag felelős szabványokra hagyatkozunk. A tanúsított beszállítókkal és a különböző logókat biztosító szervezetekkel való munka, a tanúsított gyártóüzemek, valamint kínálatunk tanúsítási logókkal ellátott termékekkel való bővítése kulcsfontosságú a szállítási láncban jelentkező társadalmi és ökológiai kockázatok kezelésében. A vonatkozó logónak a termékeinken való feltüntetése megkönnyíti a vásárlóknak a fenntartható vásárlási döntések meghozatalát.

A vállalati átvilágítással kapcsolatos vezetői megközelítésünk > [átvilágítás állásfoglalás](#) részeként vállalati szinten kötelező érvényű CSR-irányelveket dolgozunk ki a beszerzés, valamint üzleti partnereinkre vonatkozóan. Ide tartoznak a > [nemzetközi nyersanyagcélok](#) is. Ezek egyértelmű CSR-követelményeket fogalmazznak meg a kritikus nyersanyagok beszerzésére vonatkozóan, és konkrét időhorizontot adnak meg a megvalósításhoz. Ez magában foglalja a saját márkás termékeinkben használt kritikus nyersanyagokra vonatkozó tanúsítási és/vagy csökkentési célokat. A Lidl Magyarország az alábbi időkereten belül valósítja meg a nyersanyagtól függően az országhatárokon átívelő célokat, és szükség esetén saját célokkal egészíti ki azokat.

A tanúsítások kiválasztásánál a leginkább releváns és hatásorientált szabványokra és tanúsítványokra összpontosítunk. Egy tanúsításelemzés keretein belül részletesen vizsgáltuk az egyes tanúsítások prioritásait, erősségeit és gyengeségeit. Ezek alapján meghatároztuk azokat a tanúsítványokat, amelyeket ma és a jövőben használni akarunk.

A tanúsítványok segítségével biztosítjuk például, hogy a beszerzett nyersanyagok társadalmilag és környezetvédelmi szempontból felelős

termesztési gyakorlaton alapulnak, vagy hogy megfelelő panaszkezelési mechanizmusok állnak rendelkezésre a velük dolgozó emberek számára. A tanúsítási folyamat részeként a termesztek lehetőséget kapnak például olyan képzéseken való részvételre, amelyeken megtanulják, hogyan lehet minimalizálni a környezetre gyakorolt hatást, hogyan lehet megfelelően használni a növényvédő szereket és hogyan lehet megőrizni a védendő élőhelyeket.

Kritikus
nyersanyagainkat a
nyersanyag-stratégiánk
második pillére szerint
tanúsítatjuk.

A tanúsító szervezetek munkája, valamint a mögöttes mechanizmusok és nyomonkövethetőségi rendszerek lehetővé teszik az ellátási lánc átláthatóságát. Szeretnénk növelni a származással kapcsolatos átláthatóságot vásárlóink számára, és lehetőséget szeretnénk adni nekik, hogy többet tudjanak meg a nyersanyagok tanúsított termesztéséről.

A „Fairglobe” termékcsomagoláson található egy számkód, az úgynevezett Fairtrade-kód. Ennek a Fairtrade-kódnak a megadásával a fogyasztók a > www.fairtrade-code.de oldalon virtuális utazást tehetnek, és megtudhatják például, hol és kik termelték a vonatkozó nyersanyagot. Ezenkívül azt is megtudhatják a vásárlók, hogy a méltányos kereskedelem milyen hatással van helyben a termelőországra. Így például megtekinthető a webhelyen, hogy a befizetett Fairtrade-támogatásokból milyen projekteket finanszíroztak már.

Kereskedelmi modellek⁸

A tanúsított nyersanyagok (pl. szója vagy pálma[mag]olaj) beszerzése során a következő kereskedelmi modellek között teszünk különbséget. Ezeknek a nyersanyagok visszakövethetőségére és a végtermékben való felhasználására vonatkozó különböző követelmények szolgálnak alapul.

Tanúsított nyersanyag nem, illetve csak részben található meg a végtermékben:

- **Book & Claim:** nincs visszakövethetőség
- **Mass Balance:** nincs visszakövethetőség, mert a nem tanúsított nyersanyag tanúsított nyersanyaggal való keverése a részben tanúsított áru ellenőrzése alatt történik.

A tanúsított nyersanyag fizikailag megtalálható a végtermékben:

- **Segregated:** Visszakövethetőség a tanúsított termelői csoportig
- **Identity Preserved:** Visszakövethetőség az egyes tanúsított termelőikig

⁸ Forum Nachhaltiges Palmöl: Zertifizierung von Palmöl, 2024.

Fenntarthatóbb nyersanyag-alternatívák támogatása

Amennyiben a kritikus nyersanyagok fenntarthatóbb beszerzése nem megvalósítható, fenntarthatóbb alternatívákat támogatunk a kínálatunkban. A pálma(mag)olaj például repceolajjal, a pamut poliészterrel, a hús pedig növényi alapú fehérjékkel (pl. borsóval) helyettesíthető.

Ha nem állnak rendelkezésre fenntarthatóbb alternatívák, adott esetben termékspecifikusan megvizsgáljuk, hogy a jövőben lemondunk-e az adott nyersanyagról (mint például az angóragyapjúról, amelyet már nem használunk). Ezzel kapcsolatban országokon átívelő előírásokat határoztunk meg.

Vásárlóinkat is szeretnénk érzékenyíteni az iránt, hogy vásárlási döntéseik során vegyék figyelembe a környezetvédelmet a termelőországokban, és ezzel hozzájárulnak a gazdálkodók megélhetésének biztosításához. Ennek érdekében tájékoztatjuk őket a kínálatunkban található megfelelő alternatívákról – és jól látható feliratokat tüntetünk fel saját márkás termékeink csomagolásán. Ezen túl a Lidl évente több alkalommal háttérinformációkat is közöl a nyersanyagok fenntarthatóbb beszerzéséről a heti háztartási akciós újságjában, valamint további online felületeken.

Fenntarthatóság - Lidl Magyarország

Nyersanyag-stratégiánk **harmadik pillére** szerint több fenntartható alternatívát támogatunk kínálatunkban, és csökkentjük a kritikus nyersanyagok beszerzését.

Változások közös elősegítése

A nyersanyagtermelés és -feldolgozás területén fennálló számos problémát a Lidl egyedül nem tudja megoldani. Ezért dolgozunk szorosan együtt az élelmiszeripar, a kormányok, a nonprofit szervezetek, a szabványalkotók, a tudományos élet és a helyi közösségek érdekelt feleivel. Közösen képesek vagyunk az egész iparágra kiterjedő változásokat ösztönözni, szabványokat kidolgozni és fejlesztéseket végrehajtani. A fenntarthatóbb nyersanyagtermelés ugyanis számos érdekelt fél részvételét és támogatását követeli meg a globális értéklánc mentén. Kiemelt figyelem jut azokra a csoportokra, amelyek nagymértékben érintettek a negatív társadalmi és ökológiai hatások által (például a termelőországokban).

Az érdekelt felekkel folytatott folyamatos párbeszédéből alakultak ki vállalati szintű nyersanyagcéljaink is. Ezt a folyamatot intenzív konzultációk és megbeszélések kísérték más Lidl nemzeti vállalatok beszerzési szervezeteivel, stratégiai beszállítókkal és az érintett NGO-kkal.

Nyersanyag-stratégiánk **negyedik pillére** szerint változásokat segítünk elő azáltal, hogy kezdeményezésekben és projektekben veszünk részt.

Kakaóstratégia

A kakaótermesztés az esőerdők kiirtásának egyik legnagyobb mozgatórugója, ami veszélyezteti a helyi ökoszisztémákat, valamint globálisan is elősegíti az éghajlatváltozást. 1990-2015 között Elefántcsontpart például erdőállományának 90%-át elvesztette, aminek egyharmadáért a kakaó ágazatban történő területbővítés felelt.⁹ További információ ezzel kapcsolatban:

Beszerezési politika az erdőirtástól és átalakítástól mentes beszerzési láncok érdekében - Lidl Magyarország

Ráadásul a termesztés nagy része monokultúrában történik. A termesztési gyakorlatok, valamint a trágyázó- és növényvédő szerek egyre növekvő használata veszélyezteti a biodiverzitást.¹⁰ A kakaó termesztéséhez gyakran kistermelői struktúrákat használnak. Mivel a kakaóbab elsősorban exporttermék, a kakaótermelők ki vannak téve az erősen ingadozó világpiaci áraknak, jövedelmük általában a nemzetközileg meghatározott szegénységi küszöb alatt van.¹⁰ A betakarításnál és feldolgozásnál gyakran hiányoznak a munkavédelmi felszerelések (pl. a növényvédő szerek ellen). Strukturális okokból a gyermekmunka is széles körben elterjedt, és a kakaótermesztésben dolgozó nőknek hátrányos gazdasági hátrányokkal kell megküzdeniük.¹¹ Kényszermunkáról és a gazdák munkajogainak megsértéséről számolnak be mind a termesztés, mind a betakarítás területén.¹²

Annak érdekében, hogy hatékonyan tudjunk küzdeni ezekkel a kihívásokkal, a 2022-es üzleti év vége óta minden kakaót tartalmazó árucikkünk** a Fairtrade, a Rainforest Alliance vagy a Bio tanúsításával rendelkezik. Saját márkás táblás csokoládéink mind rendelkeznek Fairtrade tanúsítással.

* üzleti év: 03. 01. – 02. 28./29. ** kivéve: USA

A Fairtrade-tanúsított táblás csokoládéink és az ezzel kapcsolatos hosszú távú átvételi szerződésekkel tervezési biztonságot nyújt a Lidl a gyártóknak. Így a világpiaci árak ingadozásától függetlenül megbízható jövedelmet és szociális normákat biztosítunk a részt vevő kakaótermesztők számára. Emellett ösztönzéseket teremtünk a biogazdálkodásra, és ezzel hozzájárulunk a szintetikus műtrágyák és növényvédő szerek használatának csökkentéséhez.

⁹ WWF: Cocoa, 2024.

¹⁰ Voice Network: Cocoa Barometer, 2020.

¹¹ Fairtrade Deutschland: Geschlechtergerechtigkeit im Fokus, 2024.

¹² US Department of State: 2020 Trafficking in Persons Report, 2020.

i Családi vállalkozások professzionalizálása a PRO-PLANTEURS segítségével

2015 óta támogatjuk a [PRO-PLANTEURS közösségi projektjét](#), amelyen a Forum Nachhaltiger Kakao e.V., a Német Szövetségi Élelmezési és Mezőgazdasági Minisztérium, a Német Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztérium (BMZ) és az elefántcsontparti Kávé-kakaó Tanács (Conseil du Café-Cacao) dolgozik. A projekt 2015-2025 közötti időtartamában a PRO-PLANTEURS arra törekszik, hogy 30 000 mezőgazdasági családi vállalkozást és az ő szervezeteiket professzionális vállalkozássá tegye. A projekt főleg nőknek kínál lehetőséget arra, hogy jobb jövedelemhez juthassanak, és jobb minőségű étkezést biztosíthassanak a családjaiknak, és ezáltal pozitív hatást gyakoroljanak az életkörülményekre. A projekt a következő négy pillérré épül: A mezőgazdasági termelők szervezeteinek megerősítése, a mezőgazdasági üzemek irányításának javítása, az ellátási láncban való együttműködés, valamint a közös tanulás és innováció előmozdítása.

i A Forum Nachhaltiger Kakao-tagságunk

A [Forum Nachhaltiger Kakao](#) (German Initiative on Sustainable Cocoa – GISCO) többoldalú érdekképviselői kezdeményezésbeli tagságunk betekintést enged számunkra a piacra, és lehetővé teszi, hogy összedolgozzunk a szállítási lánc többi résztvevőjével. Közös szeretnénk javítani a kakaótermesztők és családjaik életkörülményeit, megőrizni a természetes erőforrásokat, valamint növelni a fenntarthatósági szabványok szerint tanúsított kakaó termesztését és forgalmazását. A kezdeményezéssel 12 konkrét cél mellett köteleztük el magunkat, amelyek a természetes erőforrások megőrzésére és a fajok sokszínűségének védelmére irányulnak a kakaótermelő országokban. Az egyik ilyen cél például az, hogy megállítsuk a kakaótermesztés miatti erdőirtást, és hozzájáruljunk az erdők megőrzéséhez, a biodiverzitáshoz és az erdők újratelepítéséhez. 2024 óta a Lidl vette át a tagságot Németországban.

Kávéstratégia

A kávé 25 millió mezőgazdaságból élő háztartás gazdasági megélhetését jelenti több mint 50 országban az Egyenlítő körül.¹³ A klímaváltozás hatásai már ma is rendkívül erősen érezhetők a kávétermesztésben, és sok kistermelő megélhetését érintik. A kávétermesztőknek egyre többször kell hosszan tartó esős időszakokkal, valamint magas hőmérsékletekkel küzdeniük, ami negatív hatással van a kávéhozamra. Különösen a kistermelői csoportok általában kevesebb tartalékkal rendelkeznek, és még a kisebb veszteségek is súlyosan érintik őket. Ezenkívül a kávétermesztés magas erdőirtási kockázattal is jár. Mivel a kávé elsősorban exporttermék, a termelőországokban a kávétermesztők ki vannak téve az erősen ingadozó világgiazi áraknak. A kávé értékláncában a kávétermesztőknek történő kifizetés aránya alacsony. Ugyanakkor a munkaerő, a műtrágya és a gépek működési költségei emelkednek. A kávétermelők nagy része nem tud kigazdálkodni megélhetést biztosító jövedelmet, ezért a szegénységi küszöb alatt él. Ez a gyermekmunka kockázatát is növeli. Emellett a nők legtöbbször hátrányos helyzetben vannak, amikor az oktatáshoz, tőkéhez és földhöz való hozzáférés tekintetében. Betakarításkor gyakran alkalmaznak idénymunkásokat, akiknek nincs hivatalos munkaszerződésük – ez pedig a kényszermunka kockázatát hordozza magában.¹⁴

A kávékapszuláknak, valamint az instant kávéknak a 2022-es üzleti év vége óta, a kávépárnáknak és -italoknak a 2024-es üzleti év végére teljeskörűen Fairtrade, Rainforest Alliance vagy Bio-Standards tanúsítvánnyal kell rendelkezniük.

A Lidl Magyarország már 2016 óta kínál Bio-tanúsítással rendelkező saját márkás kávékat.

Saját márkás gyártóink főként közép- és dél-amerikai, valamint vietnami ültetvényekről szerzik be a nyers kávékat. A származási országig történő nyomon követhetőség a tanúsítási rendszerek részeként biztosítható, amelyek elsősorban az „Segregated” vagy az „Identity Preserved” kereskedelmi modellekkel működnek. A kávékeverékek és azok eredete az évszaktól és a szüret minőségétől függően változhat.

Nem tanúsított termékek esetén a nyers kávéknak bizonyíthatóan erdőirtásmentesnek kell lennie. Ezt a kávétermesztők megbízható ≥ megfigyelési és ellenőrzési (Monitoring & Verification, M&V) rendszereken keresztül bizonyítják, amelyeknek teljesíteniük kell a minimális követelményeket az > AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification előírásainak megfelelően. Így bizonyosodhatunk meg a kávé visszakövethetőségéről és az erdőirtásmentességről a származás helyén.

¹³ INA: Rohstoffexpertise der INA, 2024.

¹⁴ Panhuysen & de Vries: Coffee Barometer, 2023.

i **Kötelezettségvállalásunk az erdőirtásmentes kávéellátási láncok mellett**

A Lidl 2024 óta működik együtt a legnagyobb kávébeszállítókkal és speciális kávétermesztőkkel Peruban azzal a céllal, hogy a kistermelőkből álló kávészállítási láncot erdőirtásmentessé tegyék. Az EUDR nagy kihívást jelent a kevésbé fejlett régiókban lévő, kis méretű mezőgazdasági vállalkozások számára: adatokat kell rögzíteniük és továbbítaniuk, módosítaniuk kell a logisztikai folyamataikat, és ismerniük kell az európai követelményeket. Ennek a projektnek az a célja, hogy felszámolja ezeket a hiányosságokat, és hogy lehetővé tegye, hogy a kávékistermelők a jövőben is részt vegyenek az európai piacon.

Teastratégia

A két fő teatermesztő ország Kína és India.¹⁵ A teatermesztés gyakran kiszorítja a fajokban gazdag trópusi erdőt, és egy egyetlen növényfajta által uralt monokultúrával helyettesíti. Csak néhány dolog, ami terheli a környezetet: talajerózió, a vízért folytatott verseny, a műtrágyák bevezetése miatti káros hatások, valamint a szárítóberendezések üzemeltetéséhez szükséges tűzifa.¹⁶

A teát egész évben szüretelik, ezáltal sok embert foglalkoztat. A munkások számára fő foglalkozást nyújtó teatermesztőknek azonban különböző kihívásokkal kell szembenézniük, ilyen például a méltányos bérezés, a munkavállalói jogok, például az egyesülési szabadság és a munkahelyi biztonság. A termesztés és betakarítás során különösen a nők, mint kiszolgáltatott csoport, ki vannak téve a földhöz vagy hitelhez való egyenlőtlen hozzáférés, az egyenlőtlen bérezés és a zaklatás veszélyének. Gyakran hiányzik a gyermekgondozási és a tanulási lehetőség is. Ez további kockázatokat eredményez, mint például a gyermekmunka és a kényszermunka, különösen a létminimum alatti bérek miatt. Jelentések szerint az ültetvényeken a növényvédő szerek használatakor hiányzik a védőfelszerelés.

2020-ban emberi jogi átvilágításunk továbbfejlesztésének részeként [> emberi jogi hatásvizsgálatot \(Human Rights Impact Assessment, HRIA\)](#) végeztünk a kenyai teaszállítási láncban. Azóta a Lidl különféle lépéseket tett annak érdekében, hogy a helyszínen csökkentse a kockázatokat.

Az évek során fokozatosan építettük ki a tea tanúsított termesztésből való beszerzését saját márkáink esetén.

A 2022-es üzleti év óta teljes zöld-, fekete- és rooibostea-kínálatunk Fairtrade, Rainforest Alliance vagy Bio tanúsítvánnyal rendelkezik.*

* kivéve: USA

Ezenkívül üdvözljük üzleti partnereink részvételét olyan kezdeményezésekben és szövetségekben, mint az [> Ethical Tea Partnership \(ETP\)](#), ahol a Lidl Stiftung & Co. KG is 2021 óta aktívan részt vesz.

¹⁵ Statista: Tea production worldwide from 2006-2022, 2024.

¹⁶ Mukhopadhyay & Mondal: Cultivation, Improvement, & Environmental Impacts of Tea, 2017.

Fa- és cellulózstratégia

Az erdők tisztítják a levegőnket, mérséklék a szárazságot, védenek az áradásoktól és a talajeróziótól. Sajnos számos erdei ökoszisztéma állománya veszélyben van. Minden negyedik másodpercben eltűnik egy focipályányi erdőterület.¹⁷ A faalapú cellulózsálakért évente mintegy 70 millió fát vágnak ki, ez a szám pedig a textilipar növekedése miatt megduplázódhat a következő 20 évben.¹⁸ Az erdőgazdálkodás társadalmi kockázatai közé tartozik a gyermek- és kényszermunka, valamint a munkavédelem. Az értékláncban részt vevő szereplőkkel és az ő érdekcsoportjaikkal együttműködve szeretnénk hozzájárulni egy környezetileg és társadalmilag felelősebb erdőgazdálkodáshoz. Stratégiánk tehát a saját márkás termékekben található valamennyi fából, cellulózból és papírból készült termékösszetevőre, valamint a fa-, cellulóz- és papírösszetevőket tartalmazó elsődleges és másodlagos csomagolásra vonatkozik.

A fával és cellulózzal kapcsolatos fenntarthatósági célunk által lefedett termékek a fénymásolópapírtól a szalvétákon át a fajtékorig, fabútorokig és grillszénig terjednek. Ezenkívül még farostból (viszkózból) készült ruhák is megtalálhatók a kínálatunkban.

A 2021-es üzleti év vége óta a Lidl Magyarország árucikkei nagy részében felhasznált fa tanúsítással rendelkezik. Ugyanez érvényes a 2021-es üzleti év végétől a fából, illetve cellulózból készült csomagolásokra is.

Ennek részeként az újrahasznosított anyag használatát részesítjük előnyben. Az új farostoknak (úgynevezett primer rostoknak) lehetőség szerint FSC®-tanúsított forrásból, alternatívaként pedig PEFC-tanúsított forrásokból kell származniuk.

A primerrost-termékeink FSC®- vagy PEFC-tanúsításával egyaránt figyelembe vesszük a társadalmi, ökológiai és gazdasági szempontokat. Az FSC®-erdőszabvány követelményei közé tartozik az őslakosok védelme, a tarvágás tilalma, a biodiverzitás megőrzése a jelentős természeti értéket képviselő erdőkben, valamint a genetikailag módosított fajták tilalma. A tanúsított cellulóz aránya vagy az újrahasznosított anyag aránya szerint a termékeken különböző FSC®- vagy PEFC-logókat használunk.

Emellett célul tűztük ki, hogy a 2025-ös üzleti év végére az állandó kínálatunkban lévő konyhai és higiéniai papírtermékeink legalább 15%-át újrahasznosított anyagokra (beleértve a hibrid papírt is) állítsuk át. Ezenkívül 2022 óta feltüntetjük a faszétermékeink csomagolásán a származási országot és a fa fajtáját.

A 2020-as üzleti év vége óta a viszkózt is EcoVero vagy LIVAEKO szerinti tanúsításon keresztül, bizonyíthatóan fenntarthatóbban szerezzük be.

¹⁷ WWF: Entwaldungs- und umwandlungsfreie Lieferketten, 2022.

¹⁸ Fibre2Fashion: Fashionable fabrics leading to deforestation, 2014.

A természetes erőforrással, a fával való spórolás a legjobb erdővédelmi megoldás, ami fontos szerepet játszik a klímavédelemben is. Ezért az első helyen áll számunkra a fa, a cellulóz és a papír kímélő módon történő használata a saját márkás termékeinknél és a csomagolásoknál. Ahol csak lehetséges, a cellulóz/papír/hullámpapír esetén újrahasznosított anyagokat használunk, ami jelentősen jobban kíméli az erőforrásokat. Mindenesetre az újrahasznosított anyagok használata melletti döntéskor az esetleges stabilitási és nyomtatási követelményeket is figyelembe kell venni.

i Tagságunk az FSC®-kezdeményezésben

A Lidl Stiftung & Co. KG a [Forest Stewardship Council \(FSC®\) Deutschland](#) tagja. Az FSC® többoldalú érdekképviselői szervezetbeli tagságunk lehetővé teszi számunkra, hogy együttműkjünk a faszállítási lánc többi szereplőjével. Profitálunk ebből a szállítási láncból, és a többi taggal közösen dolgozunk a fenntartható erdőgazdálkodás érdekében.

Pálma(mag)olaj-stratégia

A pálma(mag)olaj nagy területen történő termesztése hozzájárul a biodiverzitás csökkenéséhez, és elősegíti az éghajlatváltozást. Ez nemcsak a mezőgazdasági területek nagyságának, hanem a művelés módjának is köszönhető. Ennek oka, hogy a pálma(mag)olaj-ültetvényeket gyakran őserdők és egyéb értékes ökoszisztémák égetéses irtásával hozzák létre. A következmények közé tartozik például az élettér elvesztése különféle növény- és állatfajok számára – amelyek közül sok a vörös listán is megtalálható.¹⁹ A pálma(mag)olaj-termelés 90%-a Délkelet-Ázsiában található, ahol a trópusi esőerdők akár 50%-ának a kiirtása is ennek a nyersanyagnak tulajdonítható.²⁰ Az elsődleges erdőterületeken keletkező tüzek CO₂-t szabadítanak fel és kormot juttatnak a levegőbe, ami veszélyt jelent a lakosságra és a levegőminőségre. Az erdőirtás így az éghajlatváltozást is fokozza.²¹

Beszerezési politika az erdőirtástól és átalakítástól mentes beszerzési láncok érdekében - Lidl Magyarország

A pálma(mag)olaj termesztésére nyert területeket gyakran monokultúrákban termesztik, amelyeket egyre gyakrabban fertőznek kártevők. Ezért növényvédő szereket és műtrágyákat használnak. Ezek szennyeznek a talajt és szennyeznek a talajvizet - még a szomszédos ökoszisztémákban is.¹⁹ A pálmaolaj-ültetvényeken végzett munka során a munkaügyi előírások kijátszása egészségügyi kockázatokat jelent. A pálmaolaj-(mag)termesztők és az őslakos népességcsoportok földkonfliktusai, sőt, a kis pálmaolajtermelőktől való földrablás is kockázatot jelentenek. Az ültetvényeken dolgozók bérszintje általában a létminimum alatt van, ami növeli a gyermek- és kényszermunka kockázatát.

¹⁹ WWF: Palmöl, 2024.

²⁰ Nature Plans: The environmental impacts of palm oil in context, 2020.

²¹ Greenpeace: Palm oil, 2024.

Nagy erővel dolgozunk azon, hogy folyamatosan javítsuk a pálma(mag)olaj-szállítási láncaink átláthatóságát. Egy éves beszállítói felmérés, úgynevezett beszállítói feltérképezés keretében ellenőrizzük, hogy beszállítóink betartják-e az általunk meghatározott előírásokat a pálma(mag)olaj tekintetében, és dokumentáljuk az előrehaladást. Ennek érdekében rögzítjük a pontos mennyiségeket, a tanúsítási állapotokat és – amennyiben lehetséges – a származási országokat. Ennek köszönhetően áttekintést kapunk arról, hogy potenciálisan mely pálma(mag)olaj nem felel meg a követelményeinknek, és célzottan tudjuk megkeresni beszállítóinkat. A beszállítóink feltérképezése alapján meghatározott pálma(mag)olaj-mennyiségeket a típus és a Roundtable for Sustainable Palmoil (RSPO) szállítási lánc-modelljének függvényében (vö. [kereskedelmi modellek](#)) egy összesített jelentésben foglaltuk össze a Lidl Magyarország számára.

Célunk: A 2022-as üzleti év* vége óta fenntarthatóbban szerezzük be a pálma(mag)olajat.

- A 2022-as üzleti év vége óta a food és near-food termékekben** lévő pálma(mag)olaj az RSPO-szabvány legalább „Segregated” fokozata szerinti tanúsítvánnyal rendelkezik.
- A 2022-es üzleti év vége óta a food és near-food termékekben lévő pálma(mag)olaj-frakciók és -származékok az RSPO-szabvány legalább „Mass Balance” fokozata szerinti tanúsítvánnyal rendelkeznek.
- A 2023-as üzleti év vége óta a non-food termékekben lévő pálma(mag)olaj az RSPO-szabvány legalább „Segregated” fokozata szerinti tanúsítvánnyal rendelkezik.
- A 2023-as üzleti év vége óta a non-food termékekben lévő pálma(mag)olaj-frakciók és -származékok az RSPO-szabvány legalább „Mass Balance” fokozata szerinti tanúsítvánnyal rendelkeznek.

* üzleti év: 03. 01. – 02. 28./29. ** kivéve: USA

A globális növényiolaj-termelés kb. 40%-át az olajpálma teszi ki.²⁰ A pálma(mag)olaj számos olaj, zsír, sütemény, valamint kozmetikum, mosó-, takarító- és tisztítószer összetevője. A Lidl termékválasztékában a felhasznált pálma(mag)olaj kb. 80%-a ehető, kb. 20%-a pedig nem ehető termékekben található meg. A pálma(mag)olaj felhasználását differenciáltan kell vizsgálni: más növényi olajokkal összehasonlítva az olajpálma biztosítja a legmagasabb hozamot egy egységnyi földterületen.²² Fenntartható termelés esetén csökkenthetők a környezetre gyakorolt hatások.

Táplálkozási okokból azonban lehet értelme alternatív, egészséges növényi olajok használatának, feltéve ha a végtermék technikai feldolgozása hasonló vagy azonos. További információ:

Tudatos táplálkozás - Lidl Magyarország

i Közreműködésünk a Roundtable on Sustainable Palm Oil szervezetben

2012 óta a Lidl Stiftung & Co. KG a [> Roundtable on Sustainable Palm Oil \(RSPO\)](#) tagja, és 2023 óta aktív résztvevői vagyunk az RSPO Shared Responsibility Working Groupnak, és azért dolgozunk, hogy korlátozzuk a nyersanyagok kinyerésének a környezetre gyakorolt negatív hatásait.

²⁰ Nature Plans: The environmental impacts of palm oil in context, 2020.

²² WWF: 8 Things to know about Palm Oil, 2020.

i A Forum Nachhaltiges Palmöl keretein belül végzett munkánk

A Lidl Stiftung & Co. KG a [> Forum Nachhaltiges Palmöl \(FONAP e. V.\)](#) tagja, amelynek részeként a következő Lidl-országokat képviseli: Németország, Ausztria és Svájc. A FONAP-ban végzett munkánk révén részt veszünk egy indonéziai kisbirtokos projektben, amely a kisbirtokosok ökológiai szempontok és termesztési technológiák terén történő képzését, valamint a geolokalizációt, a gazdaságok alternatív bevételi forrásainak aktív megteremtését és a nők szerepének erősítését segíti elő ebben az ágazatban.

Szójastratégia

A szója egy fontos növényi fehérjeforrás, és elsősorban állatok, pl. csirkék takarmányaként használják. A globális szójatermés 80%-át állatok takarmányozására használják.²³ Az egyre nagyobb jóléttel és a világ népességének növekedésével világszinten erősödik a húsfogyasztás – ezáltal pedig az igény is a takarmányként használt szójára. Ha azonban az eddighez hasonló ütemben nő tovább a szójatermesztés, 16 millió hektárnyi szavannát és 6 millió hektárnyi esőerdőt fenyeget az átalakítás – ez nagyjából Svájc területének ötszörösével egyenlő.²³ Ezen területek közül sok a világ fajokban leggazdagabb ökoszisztémáiban található, például az Amazonas-medencében, a Cerrado régióban vagy a Brazília keleti partján fekvő Atlanti-esőerdőben. A szójatermesztés gyakran kerül összefüggésbe az őslakosok és kistermelők földhöz fűződő jogainak megsértésével, valamint a diszkriminációval. A tömegtermelés és a növekvő gépesítés miatt csak kevés hivatalos munkahely jön létre. Főleg szezonális munkásokra és betakarítókra van szükség a csúcsidőben, ami növeli a gyermek- és kényszermunka veszélyét. A munkások fizetése a legtöbbször nem elegendő, és a munkavédelmi intézkedések sem megfelelőek.

A beszállítókkal és kereskedőkkel együtt azon dolgozunk, hogy javítsuk az átláthatóságot a szójaszállítási láncainkban. Ennek érdekében évente feltérképezzük a közvetett szójamennyiséget, amely az állattenyésztésben takarmányként a szállítási láncainkba jut. Ennek során a tanúsítványokat, valamint a takarmányként felhasznált szója származási országát is ellenőrizzük. Így fel tudjuk ismerni, hogy hol rejthet a szója fenntarthatósági kockázatokat, és célzottan fordulhatunk a beszállítóinkhoz.

²³ WWF: Soja als Futtermittel, 2024.

Elsődleges célunk egy megbízható fenntarthatósági tanúsítvány erősítése a szójaszektorban, amely az erdőirtás és átalakítás elkerülése mellett további kiemelkedően fontos fenntarthatósági szempontokat is lefed (pl. növényvédő szerek használata). Ezért támogatjuk a Donau Soja fehérjékkel foglalkozó partnerséget és az RTRS vagy a ProTerra, valamint az ISCC+ szerinti fenntarthatósági tanúsítványokat.

Amennyiben a szója nem tanúsított, már most arra kérjük a húskészítmények beszállítóit, hogy csak erdőirtásmentes szóját használjanak takarmányként. Ez tanúsítható például az [Earthworm Foundation](#) > [ZDC-módszere](#) vagy a [ProTerra MRV-megoldása](#) szerint. 2028-tól – vagy korábban, ha a piaci helyzet lehetővé teszi – az erdőirtásmentes szója teljes lefedettségét a takarmányokban már csak ezekkel a különösen megbízható igazolásokkal érhető el. Ha nem érhető el ilyen rendszerek szerinti szója a piacon, akkor a beszállítóknak saját megfigyelési és ellenőrzési megoldásokat kell használniuk az [Accountability Framework Initiative](#) szerint.

A szója hús-, tej- vagy joghurtotlító termékeinkben való közvetlen felhasználásához a Lidl a 2024-es üzleti év végére* kizárólag Európából szerez be szóját a dél-amerikai és délkelet-ázsiai esőerdők védelme érdekében. A hús- és kolbászalternatívák, valamint a szójaitalok esetén a 2025-ös üzleti év végére* továbbá európai származást és Donau Soja/Europe Soy (preferált), ProTerra, ISCC+, RTRS vagy Bio-Standards szerinti kötelező erejű tanúsítványt követelünk meg. A további tanúsítvánnyal biztosítjuk, hogy a szója termesztési folyamatának ellenőrzése és értékelése ökológiai kritériumok szerint történik.

* kivéve: USA

Emellett egyre inkább szeretnénk az állati eredetű termékek fenntarthatóbb alternatíváit beépíteni a kínálatunkba, és így növelni a növényi eredetű fehérjeforrások arányát saját márkás kínálatunkban. További információ: Beszerzési politika – Tudatos táplálkozás

Tudatos táplálkozás - Lidl Magyarország

i Együttműködés a fenntarthatóbb szója érdekében

A Lidl Stiftung & Co. KG a [> Roundtable of Responsible Soy \(RTRS\)](#) tagja, és így lehetősége van arra, hogy pozitív hatást gyakoroljon a szervezetre és az RTRS-szabvány átdolgozására.

Ezenkívül a Lidl a [> Donau Soja](#) elnökségi tagjaként támogatja a felelős szójatermesztést Európában. Ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy növeljük a fenntarthatóan termesztett szója piaci részesedését, és kiterjesszük az európai szója használatát a szállítási láncainkban. Ezzel egyidejűleg abban a helyzetben vagyunk, hogy hatékonyan kezeljük a társadalmi, ökológiai és ökonómiai kihívásokat a szója termesztésével és használatával összefüggésben.

Üdvözöljük az olyan kezdeményezéseket, mint például a [> Responsible Commodities Facility \(RCF\)](#) a fontos ökoszisztémákban (például a braziliai Cerradóban), amely közvetlenül gazdálkodóknak nyújt pénzügyi ösztönzőket az erdőirtás és az átalakítás nélküli szója előállításához, biztosítva ezzel a biológiai sokféleség védelmét a gazdaságaik körül. Az erdővédelem mellett azt látjuk, hogy sürgős védelemre szorulnak további ökoszisztémák is, mint például az úgynevezett [> Other Wooded Lands](#) (egyéb fás területek).

Rizsstratégia

A világ nagy része, konkrétan 3,5 milliárd ember számára alapélelmiszer a rizs. Az éhező emberek nagyjából 60%-a rá van utalva a rizsre mint élelmiszerre vagy bevételi forrásra.²⁴ Ezzel egyidejűleg a rizstermesztés magas kockázattal jár a biodiverzitásra nézve, és elősegíti a Ennek oka, hogy a rizstermesztés felelős a globális műtrágyafogyasztás 13%-áért²⁵ és a globális metánkibocsátás 10-17%-áért²⁶ – egyetlen más termesztési módszer sem bocsát ki annyi metánt, mint a nedves rizstermesztés. Ezenkívül világszinten az öntözésre használt víz körülbelül egyharmadát a rizstermesztésben használják fel.²⁵ Az éghajlati feltételek miatt a rizst gyakran olyan régiókban termesztik, ahol magasak a vízzel kapcsolatos kockázatok (pl. Pakisztánban).

A rizstermesztést gyakran végzik kistermelői struktúrákban. A rizst emellett legtöbbször saját használatra termesztik. A fölösleges mennyiséget gyakran olyan alacsony piaci áron adják el, amely nem tudja fedezni a termelési költségeket. Ha azonban a gazdálkodóknak szükségük van a bevételekre, a saját fogyasztásra termelt rizst is eladásra bocsátják. Ennek a következményei az alultápláltság, a gyermekmunka megemelkedett kockázata a háztartás jövedelmének biztosítása érdekében, valamint a kényszermunka az erős függőségi viszonyok miatt. Kiszolgáltatott csoportként a nők különösen ki vannak téve az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférésnek és az egyenlőtlen béreknek. A növényvédő szerek kijuttatásához szükséges védőruházat általában drága, ami azt jelenti, hogy a kistermelők nem engedhetik meg maguknak, és a termesztés és betakarítás során fokozott egészségügyi kockázatoknak vannak kitéve.

A 2025-ös üzleti év végére minden Lidl-országban SRP, Fairtrade vagy Bio által tanúsított fenntartható rizst kínálunk.

²⁴ Sustainable Rice Platform: About Rice, 2024.

²⁵ Nature Communications: Sustainable intensification for a larger global rice bowl, 2021

²⁶ SRF: Klimawandel bedroht den Reisanbau, 2023.

A diófélékre vonatkozó stratégiánk

2023-ban világszinten mintegy 5,37 millió tonna diófélét termeltek.²⁷ Minden fajtának másféle termesztési körülményekre van szüksége: így például a mandulát nagyrészt az USA-ban termesztik, a diót Kínában vagy az USA-ban, a kesudiót azonban Nigériában és Elefántcsontparton.²⁸ A különböző származási régiók és termesztési módszerek alapján az ökológiai és társadalmi kockázatok a diófélék fajtájától és származási helyétől függően eltérők lehetnek. Az ökoszisztémákat és a fajok sokszínűségét a földterületek átalakítása, a monokultúrák, valamint a műtrágyák és növényvédő szerek helytelen használata veszélyezteti. A termesztés magas vízigénye nagy terhet ró a száraz régiókra. További kockázat a talajvíz beszennyezése a fémek, a feldolgozógépek tisztítása vagy a héjából származó mérgező olajok ártalmatlanítása által. A legtöbb dióféle termesztése kistermelői struktúrákban történik. A diófélék betakarítását gyakran munkaszerződés nélküli szezonális munkások végzik, ami a kényszermunka fokozott kockázatával jár. A bevándorló munkások gyakran évente több hónapot töltenek azzal, hogy családi csoportokban utaznak betakarító állomásról betakarító állomásra. A gyermekek elkísérik szüleiket és ez idő alatt nem járhatnak iskolába. Gyakran segítenek a földeken. Ez növeli a gyermekmunka kockázatát. A bevándorló munkavállalók foglalkoztatása miatt a migráns családok gyermekei számára ritkán lehetséges az iskolába járás, és a gyermekmunka komoly kockázatot jelent. Ehhez jönnek még a nem megfelelő munkavédelmi előírások.

2023-ban az emberi jogi átvilágításunk továbbfejlesztésének részeként elvégeztük az emberi jogi hatásvizsgálatot (HRIA) az ellátási láncban az elefántcsontparti kesudió esetében.

Az eredmények megerősítették, hogy a szállítási láncnak főleg a termesztési és feldolgozási szintjén sérülnek jogok a tisztességes bérezés, a nőkkel szembeni megkülönböztetés, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság tekintetében.

 Elköteleztük magunkat, hogy 2025 végére Fairtrade-, Bio- vagy Rainforest Alliance-tanúsított dióféléket kínálunk a választékunkban.

²⁷ Statista: Production of tree nuts worldwide from 2008/2009 to 2022/2023, 2023.

²⁸ INC: Crop Reports, 2023.

Gyapotstratégia

A gyapot termesztése elsősorban a globális délen függ össze a munkaigényes kézi termeléssel. A gyapottermelők 99%-a fejlődő országokban él, és a világ gyapottermelésének 75%-át állítják elő. Édesvizeinkre veszélyt jelentenek a növényvédő szerek maradványai a talajvízben és a termesztés során való öntözés a száraz területeken, valamint a vegyszerek használata a feldolgozás során. A monokultúrákban történő termesztés és a növényvédő szerek használata veszélyezteti a biológiai sokféleséget. A gyapottermesztésben és -feldolgozásban a gyermekmunka olyan strukturális okok miatt, mint az alulfizettség, a gyermekgondozás és -oktatás hiánya, széles körben elterjedt. Emellett fennáll a kényszermunka, a diszkrimináció és a munkahelyi biztonság hiánya is, mivel a munkások védtelenül érintkeznek a káros növényvédő szerekkel.²⁹

A 2022-es üzleti év vége óta textilárúinkban és nem élelmiszer (non-food) termékeinkben kizárólag olyan pamutot használunk, amely a [Global Organic Textile Standard \(GOTS\)](#), a [Organic Content Standard \(OCS\)](#) vagy a [Cotton Made in Africa \(CMiA\)](#) tanúsításával rendelkezik*.

A 2025-ös üzleti év végére emellett a használt biopamut arányát legalább 20%-ra akarjuk emelni.

* kivéve: USA

A Textilbündnisben végzett munkánk

A Lidl részt vesz a [> Textilbündnis](#) kezdeményezéseiben, amelyek projektek megvalósítására irányulnak a textilszállítási láncban. Így például a BI Supplier Decarbonization keretein belül energiahatékonysági intézkedéseket felügyelünk a beszállítóknál Bangladesben és Pakisztánban, hogy támogassuk őket az üvegházhatásúgáz-kibocsátásuk csökkentésében. Ezenkívül megtörtént az első áttekintés kidolgozása arról, hogy a Dakkában és Karacsiban található két fő ipari telephelyen a textilipar milyen hatást gyakorolt a lakosokra.

²⁹ CMiA: World Cotton Day, 2021.

A nemzetközi nyersanyagcéljaink

Nyersanyagokkal kapcsolatos céljaink

Élelmiszer-kiskereskedőként a [> 13 kockázatos nyersanyagon](#) túlmenően is tisztában vagyunk a felelősségünkkel.

Folyamatosan azon dolgozunk, hogy csökkentsük a nyersanyaghasználatunk negatív hatásait. Ezért fejlesztünk vállalaton átívelő, kötelező érvényű CSR-irányelveket a beszerzésre és üzleti partnereinkre vonatkozóan. Ide tartoznak a nemzetközi nyersanyagcélok is. Ezek egyértelmű CSR-követelményeket fogalmaznak meg a kritikus nyersanyagok beszerzésére vonatkozóan, és konkrét időhorizontot adnak meg a megvalósításhoz. Itt konkrétan a saját márkás termékeinkben található kritikus nyersanyagokkal kapcsolatos tanúsítási és/vagy csökkentési célokról van szó.

Országokon átívelő előírások vannak érvényben, amelyeket a Lidl Magyarország nyersanyagokként a következő időkereten belül megvalósít és szükség szerint saját célokkal egészít ki. A következő táblázatban látható, hogy milyen tanúsítási és csökkentési célokat tűztünk ki kritikus nyersanyagaink terén.

Nyersanyagcéljaink

Nyersanyag	Termék	Tanúsítási és csökkentési célok		Célhorizont*
Gyapot	 Textilárúk, nem élelmiszer (non-food) árucikkek	GOTS, OCS, CmiA, újrahasznosított pamut	100%	2022**
		Biopamut	20 %	2025
Virágok és növények	 Virágok, növények Csomagolt virágföld	GLOBALG.A.P., kiegészítve a következőkkel: GRASP vagy azzal egyenértékű (Fairtrade)	100%	2021**
		A tőzeg csökkentése, max. 50% tőzegtartalom	100% (akciós termék)	2025**
Tojás	 Frisstojás Tojást tartalmazó termékek	Legalább mélyalmos tartásból származó tyúkoktól	50%	2025
		Legalább mélyalmos tartásból származó tyúkoktól	100%	2025**
Halak, kagyló- és rákfélék	 Vadon fogott, tonhal nélkül	MSC; amennyiben adott az áru rendelkezésre állása és a tanúsítási szabvány	100% (állandó kínálat)	2025
			50 % (akciós termék)	2022**
	 Akvakultúra	ASC (preferált), Bio (preferált), GLOBALG.A.P., BAP; amennyiben adott az áru rendelkezésre állása és a tanúsítási szabvány	100% (állandó kínálat)	2025
			50 % (akciós termék)	2022**
	 Mélyfagyasztott élelmiszer, kényelmi ételek, tonhal nélkül	MSC (tonhal nélkül), ASC (preferált), Bio (preferált), GLOBALG.A.P., BAP; amennyiben adott az áru rendelkezésre állása és a tanúsítási szabvány; Akció,, ha lehetséges	100%	2025
		Tonhalkonzervek	Konzervek (csak tonhal): MSC, Fishery Improvement Project (FIP), FAD free, pole&line	100% (állandó kínálat)
Macskaeledel		MSC, ASC a halas macskaeledelhez	100%	2022
Kávé	 Kapszulák, azonnal oldódó kávé/cappuccino (kávépárna nélkül)	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio	100%	2022
	 kávépárnák és kávéitalok	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio	100%	2024
		Pörkölt kávé	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio	100%
		Ha nincs tanúsítva, akkor az erdőirtás-mentesség biztosítása egy olyan rendszeren keresztül, amely bizonyíthatóan figyelembe veszi az AFi Guidance előírásait az M&V-rendszereknél	100%	2024**

* Üzleti év vége

** kivéve: USA

*** csak bizonyos nyugati országokban

Nyersanyagcéljaink

Nyersanyag	Termék	Tanúsítási és csökkentési célok	Célhorizont*		
Kakaó	 Kakaó összetevőt tartalmazó termékek	Fairtrade-terméklogó, Fairtrade-nyersanyaglogó, Rainforest Alliance, Bio	100% (food és near-food)	2022**	
	Táblás csokoládé	Fairtrade-terméklogó, Fairtrade-nyersanyaglogó	100% (állandó kínálat)	2022	
Diófélék		Tanúsított diófélék kínálatának kialakítása; Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio		2025	
Zöldség és gyümölcs		GLOBALG.A.P., kiegészítve a következőkkel: GRASP vagy azzal egyenértékű***	100%	2023**	
		GLOBALG.A.P., kiegészítve a következőkkel: SPRING vagy azzal egyenértékű a magas kockázatúként azonosított országokban****	100%	2026	
Pálma(mag)olaj		Pálma(mag)olaj összetevőt tartalmazó termékek	RSPO, Kereskedelmi modell: Segregated, Bio a Bio termékekben	100% (near-food)	2023
		Pálma(mag)olaj összetevőt tartalmazó termékek	RSPO, Kereskedelmi modell: Segregated Bio a Bio termékekben	100% (food)	2022**
		Pálma(mag)olajat tartalmazó termékek: Származékok vagy frakciók	RSPO, Kereskedelmi modell: Mass Balance, Bio a Bio termékekben	100% (food és near-food)	2022
Rizs		Egy tanúsított rizs: Sustainable Rice Platform, Fairtrade, Bio	(állandó kínálat)	2025	
Szója		Szójatermékek (szóját hozzávalóként tartalmazó termékek = tejtermékek, kolbász-, hús- és sajt helyettesítő; kiv. szójaszósz)	A hozzávalóként használt szójának Európából kell származnia	100%	2024**
		Vegetáriánus/vegán helyettesítő termékek (kolbász helyettesítőt is beleértve), szójaitalok és szójajkrémek (szójatejszín)	Az európai származás mellett a vegetáriánus/vegán helyettesítő termékekben használt szóját a következő szabványok szerint kell tanúsítani: RTRS, Donau Soja, Europe Soy, ProTerra, ISCC+, Bio	100%	2025**
		Takarmányban lévő szója (közvetett szója állati termékekben)	erdőirtásmentes a következő rendszerek szerint (amennyiben elérhető): ZDC vagy ProTerra MRV Az alternatíváknak meg kell felelniük az AFI Guidance M&V-rendszerekre vonatkozó érvényes útmutatásának	100%	2028**

* Üzleti év vége

** kivéve: USA

*** pl. Bioland, Biopark, Naturland, Fairtrade

**** Spanyolország, Olaszország, Görögország, Portugália, Egyiptom, Marokkó, Izrael, Chile és Dél-Afrika

Nyersanyagcéljaink

Nyersanyag	Termék	Tanúsítási és csökkentési célok	Célhorizont*
Déli gyümölcsök 	Banán	Fairtrade (preferált), Rainforest Alliance (preferált), Bio, SCS	Nyugat: 100% Gyümölcs: Kiépítés 2025
	Ananász	Fairtrade (preferált), Rainforest Alliance (preferált), Bio; Szarmazás: Costa Rica: SCS	100% 2022
	Mangó	Fairtrade (preferált), Rainforest Alliance (preferált), Bio; Szarmazás: Izrael: GLOBALG.A.P. Spring (vagy hasonló) Dominikai Köztársaság/Costa Rica: SCS	100% 2022
	Avokádó	Fairtrade (preferált), Rainforest Alliance (preferált), Bio; Szarmazás: Chile/Izrael/Marokkó: GLOBALG.A.P. Spring (vagy hasonló) Szarmazás: Dél-Afrika: SIZA Dominikai Köztársaság/Kolumbia: SCS	100% 2022
	Szőlő	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio, SIZA	2025
Tea 	Zöld, fekete és rooibos tea	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio	100% 2023
	Gyógy- és gyümölcstea	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio, amennyiben a tanúsítási szabvány adott	Nyugat: 75 % Kelet: 50 % 2022**
Gyümölcslé 	Narancslé	Egy szegregált Fairtrade-tanúsított narancslé kínálata (rostos vagy koncentrátum)	2021***
	Hűtött narancslé a tengerentúlról	Fairtrade, Rainforest Alliance, Bio	100% 2022**

* Üzleti év vége

** kivéve: USA

*** csak bizonyos nyugati országokban

Nyersanyagcéljaink

Nyersanyag	Termék	Tanúsítási és csökkentési célok		Célhorizont*
Fa/ Cellulóz	 Csomagolások és cellulózt tartalmazó termékek	Újrahasznosított anyagok, ha primer rostból FSC (preferált) készülnek, PEFC kivételes esetben	100% (non-food)	2020
	Csomagolások cellulózzal	Újrahasznosított anyagok, ha primer rostból FSC (preferált) készülnek, PEFC kivételes esetben	100% (food, valamint zöldség és gyümölcs)	2021**
	Csomagolások és cellulózt tartalmazó termékek	Újrahasznosított anyagok, ha primer rostból FSC (preferált) készülnek, PEFC kivételes esetben	100% (near-food)	2021**
	Konyhai és higiéniai papírtermékek	Újrahasznosítási arány növelése (hibridpapír is lehetséges)	15 % (állandó kínálat)	2025
	Faszén/ brikett	Nyilatkozat: Származási ország és fajtája a csomagoláson	100%	2021
	Faszén/ brikett	FSC (preferált), PEFC, Nordic Swan (preferált, ha a szállítási lánc FSC-tanúsítvánnyal rendelkezik), az Earthworm projekt keretein belül beszerezve	100%	2025
Kaucsuk	 Kaucsukot tartalmazó árucikkek	Az erdőirtás-mentesség biztosítása egy olyan rendszeren keresztül, amelyet elismer a GPSNR, a WWF, a FSC vagy a Rainforest Alliance. Az alternatívának bizonyíthatóan figyelembe kell vennie az Afi Guidance M&V-rendszerekre vonatkozó útmutatását.	100% (non-food és near-food)	2024**
	Kaucsukot tartalmazó árucikkek	A kaucsuk FSC- (preferált) vagy PEFC-tanúsított.	50% (2027-ig kiterjesztés 75%-ra)	2024**
Műanyag	 Csomagolások	Csökkentés	-30 %	2025***
	Csomagolások	Csökkentés	-35 %	2027***
	Csomagolások	Maximális újrahasznosíthatóság biztosítása	100%	2025**
	Csomagolások	Szűz műanyag csökkentése	-10 %	2025***
	Csomagolások	Újrahasznosított anyag arányának növelése	25 %	2025**
Szarvasmarha	 Dél-Amerikából és további kockázatos származási országokból származó szarvasmarha	Az erdőirtás-mentesség biztosítása egy olyan rendszeren keresztül, amelyet elismer a GRSB, vagy amely bizonyíthatóan figyelembe veszi az Afi Guidance M&V-rendszerekre vonatkozó előírásait	100%	2024**

* Üzleti év vége

** kivéve: USA

*** kivéve: Lettország, Észtország, Szerbia, USA

Nyersanyagcéljaink

Nyersanyag	Termék	Tanúsítási és csökkentési célok		Célhorizont*
Viszkóz	Textilárúk, nem élelmiszer (non-food) árucikkek	Újrahasznosít vagy tanúsított: EcoVero a Lenzingtól, LIVAEKO a Birlától	100%	2021
Valódi bőr	Textilárúk/cipők, nem élelmiszer (non-food) árucikkek	Újrahasznosít vagy tanúsított: Leather Working Group arany vagy ezüst szabvány szerint	100%	2021
Gyapjú	Textil	Újrahasznosít vagy tanúsított: RWS, GCS, SFA, GOTS, GRS, RCS; angóragyapjú tiltása, merinógyapjú esetén mulesing tiltása; birkabőr csak annak bizonyításával, hogy élelmiszeriparból származó melléktermékről van szó	100%	2022
Pehelytoll	Textilárúk, nem élelmiszer (non-food) árucikkek	Újrahasznosít vagy tanúsított: DownPass, RDS, GOTS, GRS vagy RCS; élő tollfosztásból származó toll vagy baromfitömés esetén tilos	100%	2022
Valódi bunda	Textilárúk, nem élelmiszer (non-food) árucikkek	A „Fur Free Retailer”-tagságunk keretein belül a bunda használata tilos.		
Poliészter	Textil	Újrahasznosít vagy tanúsított: GRS, RCS, RMC, Eucertplast, Blauer Engel, SCS	100%	2030

* üzleti év vége

Szószedet

Szószedet

Accountability Framework initiative (AFi)	Az Accountability Framework Initiative (AFi) egy erdőket, más természetes ökoszisztémákat és emberi jogokat védő közösségi program, mivel standarddá teszi az etikus termelést és kereskedelmet. Ennek a döntő változásnak az eléréséhez az AFi segíti és támogatja az Accountability Framework megvalósítását, amely egy részletes tervezet célok meghatározásához, intézkedések megvalósításához, valamint az etikus szállítási láncokhoz vezető úton tett előrelépésekről való jelentéskészítéshez. A kezdeményezést az AFi-koalíció vezeti (ez egy szerte a világon működő környezetvédelmi és emberi jogi szervezetekből álló csoport), amely kifejlesztette az Accountability Frameworköt, és a föld- és erdőgazdálkodás pozitív irányba fordításán dolgozik. ³⁰
AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification	Ez az iránymutatás szabványokat és bevált módszereket tartalmaz a megfigyeléshez és ellenőrzéshez (M&V) a vállalatoknak az Accountability Frameworks keretein belül tett témák iránti kötelezettségvállalásaival összefüggésben. Olyan ökológiai és társadalmi következményekkel foglalkozik, amelyek a nyersanyagok kinyerésével és feldolgozásával kapcsolatosak. Az általános iránymutatás számos nyersanyagnál és összefüggésnél használatban van, és kontextusspecifikus M&V-rendszerek, eszközök és folyamatok továbbfejlesztésével, illetve átvételével adoptálható. ³¹
Cotton made in Africa (CmiA)	A Cotton made in Africa kezdeményezés célja a pamuttermelés társadalmi, gazdasági és ökológiai feltételeinek javítása Afrikában. A kezdeményezés fenntartója az Aid by Trade Foundation. A résztvevő textilvállalatok célzottan fenntarthatóan termelt pamutot keresnek és árusítanak a Cotton made in Africa-logóval. A vállalatok licenrdíjat fizetnek a logóért, amelyet az alapítvány újrainvesztál a termelői régiókba. A pamut garantált megvételeinek köszönhetően a termelésben részt vevő gazdák megerősödnek, és az értékesítésen keresztül biztos jövedelemhez jutnak. ³²

Donau Soja	A Donau Soja egy európai, többoldalú érdekképviseleti, közhasznú tagszervezet, amely részt vesz Európa fehérjeellátásának átalakításában, és elsősorban a géntechnológiától mentes szójatermelés érdekében dolgozik. ³³
Earthworm Foundation	Az Earthworm Foundation egy közhasznú szervezet, amely tagjaival és partnereivel együtt azon dolgozik, hogy az értékláncokat a jólét motorjává alakítsák a közösségek és ökoszisztémák számára. Az Earthworm támogatást nyújt az olyan irányelvek definiálásakor, amelyek meghatározzák, hogy mit kíván egy vállalat a termékei számára, támogatást nyújt az átláthatóság, a visszavethetőség, a panaszkezelés, a megfigyelés és ellenőrzés, valamint a beszállítókkal való együttműködés során, illetve jobb gyakorlatokat támogat egészen a kritikus beszerzési régiókig. ³⁴
Ethical Tea Partnership (ETP)	Az ETP-t egy teavállalatokból álló csoport alapította, hogy jobban megérthessék a teaszállítási láncban rejlő kockázatokat. Időközben az ETP globális tagszervezetté vált, amely támogatja a helyi közösségek, vállalatok, kormányzatok és a civil társadalom közötti együttműködést, hogy hosszú távon elősegítse a teatermelés és -gyártás szisztematikus átalakítását. ³⁵
Fairtrade	A Fairtrade célja a jobb munka- és életkörülmények biztosítása a déli fejlődő országokban élő kistermelők, valamint munkavállalók számára. A Fairtrade stabil minimálárakat alkuszik ki közösségi projektekért járó Fairtrade-támogatással, szabályozott munkakörülményekkel és a környezetkímélő termelés támogatásával. 1997-ben különböző országok fejlesztési segélyszervezetei egyesítették erőiket az FLO (ma: Fairtrade International) szervezetben, és egyesítették egyedi szabványaikat egy egységes szabványban. A közös Fairtrade-logót 2002-ben vezették be. Emögött a következők állnak: általános szabványok (kistermelői szervezetek, ültetvények vagy szerződés szerint termelés esetén), termelési szabványok – amelyek termékspecifikus előírásokat adnak meg –, valamint a kereskedői szabvány (Trader Standard), amely a kereskedőkre és gyártókra vonatkozó szabályozásokat tartalmazza (pl. fizetési módra vagy vegyes termékekre vonatkozó szabályozásokat). ³⁶

³⁰ Accountability Framework: Home, 2024.

³¹ Accountability Framework: Operational Guidance on Monitoring and Verification, 2023.

³² Utopia: Cotton made in Africa: Das steckt hinter der nachhaltigen Baumwolle, 2023.

³³ Donau Soja: Über uns, 2024.

³⁴ Earthworm: About us, 2024.

³⁵ Ethical Tea Partnership: About Us, 2024.

³⁶ Fairtrade: Was ist Fairtrade?, 2024.

Szószedet

Forest Stewardship Council (FSC)* Az FSC®-t 1993-ban alapították, és azóta független szervezetként az erdők környezet- és társadalombarát, valamint gazdaságilag teherbíró műveléséért küzd. Az FSC®-logó ezáltal olyan fa- vagy papírtermékeken található meg, amelyek olyan követelményeket teljesítenek, mint az őslakos csoportok védelme, a magas védelmi szintű erdők biológiai sokszínűségének megőrzése és a genetikailag módosított szervezetek tiltása. Az FSC® különböző logókat bocsát ki a termékek tanúsított cellulóztartalma vagy újrahasznosított anyagok használata alapján.³⁷

* FSC® N001585

Forum Nachhaltiger Kakao A Forum Nachhaltiger Kakao e.V. tagjai a német szövetségi kormány – amelyet a Német Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztérium (BMZ) és a Német Szövetségi Élelmezési és Mezőgazdasági Minisztérium (BMEL) képvisel –, a német édességipar, a német élelmiszer-kereskedelem és a civil társadalom. Együttesen, úgynevezett többoldalú érdekképviseleti kezdeményezésként az a céljuk, hogy javítsák a kakaótermelők és családjaik életkörülményeit, megőrizték és védjék a természetes erőforrásokat és a biológiai sokszínűséget a kakaótermelő országokban, valamint hogy növeljék a fenntarthatósági szabványok szerint tanúsított kakaó termelését és értékesítését. E célból a Forum tagjai elkötelezték magukat amellelt, hogy szorosan együttműködnek a kakaótermesztő országok kormányaival.³⁸

Forum Nachhaltiges Palmöl (FONAP) A Forum Nachhaltiges Palmöl (FONAP) egy többszereplős partnerség, amely több mint 50 vállalatból, egyesületből, civil szervezetből, a Német Szövetségi Élelmezési és Mezőgazdasági Minisztériumból (BMEL) és a Német Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztériumból (BMZ) áll. A FONAP titkársága a Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH-nál található meg.

A FONAP e.V. célja a fenntartható mezőgazdasági szállítási láncok támogatása a pálmaolajra koncentrálva. A 2015-ös megalapítása óta a FONAP fenntarthatóbb pálmaolaj-termelésért dolgozik a származási országokban. A céljai közé tartozik a tanúsítottan fenntartható pálmaolaj vásárlásának növelése az élelmiszereknél, takarmányoknál és vegyi termékeknél, valamint az emberi jogok figyelembe vétele és alkalmazása a teljes szállítási lánc mentén.³⁹

Global Organic Textile Standard (GOTS) A Global Organic Textile Standardot (GOTS) nemzetközi szabványszervezetek alapították, amelyek környezetbarátabb és társadalmilag felelős textilgyártásért dolgoznak. A logó egy világszinten egységes, ellenőrizhető, társadalmi és ökológiai szabványt jelképez. Ezért csak olyan textiltermékek kapják meg a logót, amelyek legalább 70%-ban biológiailag létrehozott, természetes szálakból állnak. A teljes textiltermelési lánc független tanúsításon esik át. Emellett minden termék visszakövethető, és ellenőrizhető a nyilvános adatbankban.⁴⁰

Emberi jogi hatásvizsgálat (Human Rights Impact Assessment, HRIA) Az emberi jogi hatásvizsgálat olyan eljárásról írható le, amelynek célja valamely üzleti tevékenység, kormánypolitika vagy kereskedelmi egyezmény emberi jogokra való lehetséges hatásainak szisztematikus vizsgálata, előrejelzése és az azokra való reagálás.⁴¹

³⁷ FSC: Forest Stewardship Council, 2023.

³⁸ Forum Nachhaltiger Kakao: Über uns, 2024.

³⁹ Forum Nachhaltiges Palmöl: Portrait FONAP, 2024.

⁴⁰ GOTS: Global Organic Textile Standard, 2020.

⁴¹ The Danish Institute for Human Rights: Introduction to human rights impact assessment, 2023.

Szószedet

Az ellátási láncok átvilágításáról szóló német törvény (Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz/LkSG)	Az ellátási láncok vállalati átvilágítási kötelezettségeiről szóló német törvénnyel (LkSG) első alkalommal szabályozzák jogilag kötelező erővel a vállalati felelősséget az emberi jogok betartásával kapcsolatban a szállítási láncokban. Az LkSG konkrétan arra kötelezi a vállalatokat, hogy a szállítási láncokban megfelelő módon figyelembe vegyék az emberi jogi és az adott környezetvédelmi gondossági kötelezettségeket. Ezek a teljesítendő kötelezettségek a tényleges hatáskörök szerint vannak skálázva, aszerint, hogy saját üzleti területről, közvetlen szerződéses partnerről vagy közvetett beszállítóról van-e szó. A törvény 2023. január 1-től érvényes a legalább 3000 munkavállalót foglalkoztató vállalatokra. ⁴³
Megfigyelési és ellenőrzési (Monitoring & Verification, M&V) rendszerek	A megfigyelési és ellenőrzési rendszerek az erdőirtás, az átalakítás és az emberi jogok szállítási láncban történő megsértése elleni stratégiák. A megfigyelés az adatok folyamatos gyűjtése az előrelépés, a teljesítmény és a megfelelés értékeléséhez és dokumentálásához. A megfigyelési rendszerek lehetővé teszik a vállalatok számára, hogy munkameneitüket és szállítási láncukat a saját céljaikkal, valamint más piaci, jogi vagy szabályozási kötelezettségekkel kapcsolatban irányíthassák és követhessék. Az ellenőrzés fontos az erdőirtás-mentességgel, átalakításmentességgel és az emberi jogok figyelembe vételével kapcsolatos megfelelés és teljesítmény értékeléséhez és bizonyításához. A megfigyelés eredményeinek hitelesítésére szolgál, hogy ezek az információk megbízhatók legyenek. Az ellenőrzésnek független és átlátható külső folyamatként kell történnie. ⁴⁴
Near-food	Kozmetikumok, mosó-, takarító-, tisztítószerek, állateledel, papíráru, fóliák, higiéniai termékek, dohányáru, háztartási termékek (elemek, szén, gyertyák, gyűjtőeszközök, kenőanyagok, bevásárlószatyrok).
Non-food	Textília és szárazáru

Organic Content Standard (OCS)	Az Organic Content Standard (OCS) egy nemzetközi, önkéntes szabvány, amely lehetővé teszi a szállítási lánc ellenőrzését olyan anyagok szempontjából, amelyek egy elismert, nemzeti Bio-Standards-tanúsítvánnyal rendelkező üzemből származnak. A szabványt arra használják, hogy ellenőrizzék az ökológiailag termelt nyersanyagokat a gazdaságoktól a végtermékig. Az egyes telephelyeket független, harmadik fél tanúsítási szervek hitelesítik éves auditok keretein belül. Az anyagot végigkövetik az ültetvénytől a végtermékig a Textile Exchange's Content Claim Standard (CCS) követelményeinek megfelelően. ⁴⁵
Other Wooded Lands	Egyéb fával borított területek (Other Wooded Lands) alatt olyan területeket értünk, amelyeknél az 5 méternél magasabb fák 5-10%-os arányú arányt biztosítanak, illetve kisebb fák, cserjefélék és bokrok bevonásával 10% feletti arányú arány eléréhető. ⁴⁶
Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes (PEFC)	A PEFC világszinten a legnagyobb független tanúsítási rendszer a fenntartható erdőgazdálkodás területén. A PEFC-logóval ellátott fa- és papírtermékek bizonyíthatóan ökológiailag, gazdaságilag és társadalmilag fenntartható erdőgazdálkodásból származnak. ⁴⁷
ProTerra MRV-megoldás	A ProTerra MRV szabvány szisztematikus koncepciót kínál a szervezetek gondossági kötelezettségének értékeléséhez és ellenőrzéséhez, és támogatja a szállítási láncban gondossági kötelezettségekről és az erdőirtás-mentesség szempontjairól való jelentéskészítést. Alapja egy vállalat irányítási rendszereinek ellenőrzése a szállítási láncra vonatkozó fenntarthatósági követelmények betartásának szempontjából, független harmadik felek által végzett auditokkal. Az e szabvány szerint ellenőrzött gazdálkodók kötelezettséget vállaltak arra, hogy gazdaságilag és ökológiailag fenntartható és társadalmilag felelős szállítási láncot építsenek ki. ⁴⁸

⁴³ Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle: Das Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz im Überblick, 2024.

⁴⁴ Accountability Framework: Monitoring and Verification, 2023.

⁴⁵ Textile Exchange: Organic Content Standard, 2023.

⁴⁶ The Forest Resources Assessment Programme: 2.3 Other wooded land, 2024.

⁴⁷ PEFC: Was ist PEFC?, 2024.

⁴⁸ ProTerra Foundation: ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities, 2024.

Szószedet

Rainforest Alliance (RA) A Rainforest Alliance (RA) szervezetet 1987-ben alapították, célja a biológiai sokszínűség fenntartása és az ökológiailag fenntartható és társadalmi szempontból igazságos gyakorlatok támogatása a mező- és erdőgazdálkodásban, több mint 60 országban. Ez a szervezet ítéli oda a zöld békás fogyasztói logót a „Rainforest Alliance Sustainable Agriculture Standard” szabvány alapján. Emögött emberi jogi kritériumok (mint például a képzéshez való hozzáférés és a gyermekmunka tiltása), valamint ökológiai követelmények állnak (mint például a vizek és a biodiverzitás védelme). 2018-ban az RA összefogott az UTZ tanúsítási programmal.⁴⁹

Responsible Commodities Facility (RCF) A Responsible Commodities Facility (RCF) kezdeményezés célja a felelősségteljes szójatermelés és -kereskedelem támogatása Braziliában azáltal, hogy egy pénzügyileg fenntartható eszközt hoz létre, amely ösztönzőleg hat a gazdákra, és hozzájárul ahhoz, hogy a szállítási láncokra vonatkozó, növekvő nemzetközi keresletet erdőirtás nélkül fedjék le.⁵⁰

Roundtable of Sustainable Palm Oil (RSPO) A 2004-ben többek között a WWF által életre keltett RSPO egy világszintű szervezet, amelynek célja a pálmaolajipar fenntarthatóbbá formálása. A szervezet azóta egy sor környezeti és társadalmi kritériumot fejlesztett ki, amelyeket a vállalatoknak teljesíteniük kell, hogy RSPO által tanúsított fenntartható pálmaolajat (Certified Sustainable Palm Oil, CSPO) termelhessenek. Ezek az intézkedések hozzájárulnak ahhoz, hogy minimálisak legyenek a pálmaolaj-termelés negatív hatásai a környezetre, az állatvilágra és a közösségekre.⁵¹

Round Table on Responsible Soy Association (RTRS) A 2006-ban, Zürichben (Svájc) alapított RTRS (Round Table on Responsible Soy Association) egy közhasznú szervezet, amely a szójatermelés, -kereskedelem, és -használat felelősségteljes növekedését támogatja. Az RTRS a szójaértéklánc szereplőivel dolgozik együtt, a termeléstől egészen a fogyasztásig. Ezt egy többoldalú érdekképviselői párbeszédet szolgáló globális platform segítségével érik el, ahol a felelősségteljes szója és egy globális tanúsítási szabvány fejlesztését, megvalósítását és ellenőrzését beszélhetik meg.⁵²

Save the Children A Save the Children a világ legrégebbi és legnagyobb független gyermekjogi szervezete. Németországban és nagyjából 120 további országban minden erejével azért küzd, hogy a gyermekek biztonságban és egészségben nőjenek fel és tanulhassanak – krízis idején is.⁵³

Sustainable Rice Platform (SRP) Az SRP-t 2011-ben alapította közösen az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) és az International Rice Research Institute (IRRI), valamint a kutatási és privát szektorban dolgozó partnereik. Az SRP egy globális többoldalú érdekképviselői szövetség több mint 100 intézményi taggal, amelyek azért dolgoznak, hogy javítsák a kistermelők életkörülményeit, csökkentsék a rizstermelés társadalmi, ökológiai és klímabágyomat, valamint megkönnyítsék a fenntarthatóan termelt rizs piac általi elfogadottságát. 2015-ben az SRP bevezette a világ első fenntartható rizstermelésre vonatkozó önkéntes szabványát.⁵⁴

Textilbündnis A Textilbündnis többoldalú érdekképviselői kezdeményezésként összehozza az összes fontos szereplőt, vagyis a textiliparban tevékenykedő vállalatokat, egyesületeket, civil szervezeteket, szabványszervezeteket és a német szövetségi kormányt. A résztvevők közösen dolgoznak a társadalmi és ökológiai problémák javításának megoldásán a globális textiláru-szállítási lánc mentén.⁵⁵

A WWF vízzel és biodiverzitással kapcsolatos kockázatokra vonatkozó szűrője A Textilbündnis többoldalú érdekképviselői kezdeményezésként összehozza az összes fontos szereplőt, vagyis a textiliparban tevékenykedő vállalatokat, egyesületeket, civil szervezeteket, szabványszervezeteket és a német szövetségi kormányt. A résztvevők közösen dolgoznak a társadalmi és ökológiai problémák javításának megoldásán a globális textiláru-szállítási lánc mentén.⁵⁶

⁴⁹ Rainforest Alliance: Über uns, 2023.

⁵⁰ Sustainable Investment Management: Responsible Commodities Facility, 2024.

⁵¹ RSPO: Who we are, 2024.

⁵² RTRS: About RTRS, 2024.

⁵³ Save the Children: Über uns, 2024.

⁵⁴ Sustainable Rice Platform: About Us, 2024.

⁵⁵ Bündnis für nachhaltige Textilien: Das Bündnis im Portrait, 2024.

⁵⁶ WWF: WWF Risk Filter Suite, 2024.

Szószedet

ZDC-módszertan Az Earthworm NGO által kifejlesztett ZDC-módszer (Zero Deforestation and Conversion) egy kockázatértékelési protokoll a szójaszállítási láncban történő erdőirtáshoz és átalakításhoz. Azt ellenőrzi, hogy a szója termelőterülettől a szállítóhajóig tartó fizikai útja mentén teljesül-e a ZDC-módszer. Ehhez 2020. január 1. után nem történhetett erdőirtás vagy természetes ökoszisztémák átalakítása, sem legálisan, sem illegálisan. A ZDC-módszer bevonja a kereskedőt, feltérképezi az aprítógépeket, követi a szója áramlását a rakománytól a beszerző közösségekig, információkat értékel, és végül megerősíti a rakományt, amikor bizonyítást nyert, hogy a származási helyen nem történt erdőirtás.⁵⁷

---

⁵⁷ Earthworm: Zero Deforestation and Conversion Methodology, 2022.

Források

Források

Accountability Framework:

Home

<https://accountability-framework.org/>
(állapot: 2024)

Accountability Framework:

Monitoring & Verification

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Topic_Summaries/TS_Monitoring_Verification.pdf
(közzétéve: 2023)

Accountability Framework:

Operational Guidance on Monitoring and Verification

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Operational_Guidance/OG_Monitoring_Verification-2020-5.pdf
(állapot: 2024)

Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (BAFA):

Das Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz im Überblick

https://www.bafa.de/DE/Lieferketten/Ueberblick/ueberblick_node.html#doc1469782bodyText2
(állapot: 2024)

Bündnis für nachhaltige Textilien:

Das Bündnis im Portrait

<https://www.textilbuendnis.com/>
(állapot: 2024)

CMIA:

World Cotton Day

<https://cottonmadein africa.org/news/impact-studie/>
(közzétéve: 2021)

Donau Soja:

Über uns

<https://www.donausoja.org/de/organisation/>
(állapot: 2024)

Earthworm:

Zero Deforestation and Conversion (ZDC) Methodology

<https://www.earthworm.org/pages/zero-deforestation-conversion-methodology>
(állapot: 2024)

Earthworm:

About Us

<https://www.earthworm.org/about-us>
(állapot: 2024)

Ethical Tea Partnership:

About Us

<https://etp-global.org/about-us/>
(állapot: 2024)

Fairtrade Deutschland:

Geschlechtergerechtigkeit im Fokus

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade/arbeitschwerpunkte/geschlechtergerechtigkeit>
(állapot: 2024)

Fairtrade:

Fairtrade Kakao

<https://www.fairtrade-deutschland.de/produkte/kakao/hintergrund-fairtrade-kakao>
(állapot: 2021)

Fairtrade:

Was ist Fairtrade?

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade>
(állapot: 2024)

FAO:

Ending Extreme Poverty in Rural Areas

<https://www.fao.org/3/CA1908EN/ca1908en.pdf>
(állapot: 2018)

Fibre2Fashion:

Fashionable fabrics leading to deforestation

<https://www.fibre2fashion.com/industry-article/7365/fashionable-fabrics-leading-to-deforestation>
(közzétéve: 2014)

Forum Nachhaltiger Kakao:

Über uns

<https://www.kakaoforum.de/ueber-uns/das-forum-nachhaltiger-kakao/>
(állapot: 2024)

Forum Nachhaltiges Palmöl (A fenntartható pálmaolaj fóruma):

Portrait FONAP

<https://forumpalmoel.org/portrait-fonap/>
(állapot: 2024)

Forum Nachhaltiges Palmöl (A fenntartható pálmaolaj fóruma):

Zertifizierung von Palmöl

<https://forumpalmoel.org/zertifizierung/>
(állapot: 2024)

Források

FSC:

Forest Stewardship Council
<https://www.fsc-deutschland.de/de-de/der-fscr>
(állapot: 2023)

GOTS:

Global Organic Textile Standard
https://global-standard.org/images/resource-library/documents/standard-and-manual/GOTS_Version_6.0_DE.pdf
(állapot: 2020)

Greenpeace:

Landwirtschaft und Klima
<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Kulinarischer-Kompass-Wasser.pdf>
(közzétéve: 2008)

Greenpeace:

Palm oil
<https://www.greenpeace.org.uk/challenges/palm-oil/>
(állapot: 2024)

INA:

Rohstoffexpertise der INA
<https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/ueber-ina/rohstoffexpertise>
(állapot: 2024)

INC:

Crop Reports
<https://inc.nutfruit.org/category/news/crop-reports/>
(közzétéve: 2023)

Initiative for Sustainable Agricultural Supply Chains:

Factsheet
https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/fileadmin/INA/Ueber_die_Initiative/Factsheet_INA_GIZ_en.pdf
(közzétéve: 2019)

Initiative für Nachhaltige Agrarlieferketten:

Über INA
<https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/ueber-ina>
(állapot: 2024)

Mukhopadhyay & Mondal:

Cultivation, Improvement, and Environmental Impacts of Tea
<https://oxfordre.com/environmentalscience/display/10.1093/acrefore/9780199389414.001.0001/acrefore-9780199389414-e-373>
(közzétéve: 2017)

Nature Communications:

Sustainable intensification for a larger global rice bowl
<https://www.nature.com/articles/s41467-021-27424-z>
(közzétéve: 2021)

Nature Plans:

The environmental impacts of palm oil in context
<https://www.nature.com/articles/s41477-020-00813-w#citeas>
(közzétéve: 2020)

Our World in Data:

Forests and Deforestation
<https://ourworldindata.org/drivers-of-deforestation#is-our-appetite-for-soy-driving-deforestation-in-the-amazon>
(állapot: 2021)

Panhuysen & de Vries:

Coffee Barometer
https://coffeebarometer.org/documents_resources/coffee_barometer_2023.pdf
(közzétéve: 2023)

PEFC:

Was ist PEFC?
<https://www.pefc.de/pefc-siegel/>
(állapot: 2024)

ProTerra Foundation:

ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities
<https://www.proterrafoundation.org/news/proterra-monitoring-and-verification-mrv-standard-and-the-european-regulation-on-deforestation-free-commodities1/>
(állapot: 2024)

Rainforest Alliance:

Über uns
<https://www.rainforest-alliance.org/de/uber-uns/>
(állapot: 2023)

RSPO:

Who we are
<https://rspo.org/who-we-are/>
(állapot: 2024)

RTRS:

About RTRS
<https://responsiblesoy.org/about-rtrs?lang=en>
(állapot: 2024)

Források

Save the Children:

Über uns

<https://www.savethechildren.de/informieren/ueber-uns/>
(állapot: 2024)

SRF:

Klimawandel bedroht den Reisanbau

<https://www.srf.ch/news/international/grundnahrungsmittel-reis-klimawandel-bedroht-den-reisanbau>
(közzétéve: 2023-es számla).

Statista: Production of tree nuts worldwide from 2008/2009 to 2022/2023

<https://www.statista.com/statistics/1030933/tree-nut-global-production/>
(közzétéve: 2023)

Statista:

Tea production worldwide from 2006-2022

<https://www.statista.com/statistics/264188/production-of-tea-by-main-producing-countries-since-2006/>
(közzétéve: 2024)

Sustainable Investment Management:

Responsible Commodities Facility

<https://sim.finance/responsible-commodities-facility/>
(állapot: 2024)

Sustainable Rice Platform:

About Us

<https://sustainablerice.org/about-us/>
(állapot: 2024)

Sustainable Rice Platform:

About Rice

<https://sustainablerice.org/about-rice/>
(állapot: 2024)

Textile Exchange:

Organic Content Standard

<https://textileexchange.org/standards/organic-content-standard/>
(állapot: 2023)

The Danish Institute for Human Rights:

Introduction to human rights impact assessment

<https://www.humanrights.dk/tools/human-rights-impact-assessment-guidance-toolbox/introduction-human-rights-impact-assessment>
(állapot: 2023)

The Forest Resources Assessment Programme:

2.3 Other wooded land

https://www.fao.org/4/ad665e/ad665e03.htm#P210_10728
(állapot: 2024)

Umwelt Bundes Amt:

Globale Landflächen und Biomasse

https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/479/publikationen/globale_landflaechen_biomasse_bf_klein.pdf
(közzétéve: 2013)

US Department of State:

2020 Trafficking in Persons Report

<https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/>
(közzétéve: 2020)

Utopia:

Cotton made in Africa: Das steckt hinter der nachhaltigen Baumwolle

<https://utopia.de/ratgeber/cotton-made-in-africa-das-steckt-hinter-der-nachhaltigen-baumwolle/>
(állapot: 2023)

Voice Network:

Cocoa Barometer

<https://voicenetwork.cc/wp-content/uploads/2020/12/2020-Cocoa-Barometer.pdf>
(állapot: 2020)

WWF:

8 Things to know about Palm Oil

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>
(állapot: 2024)

WWF:

Entwaldungs- und umwandlungsfreie Lieferketten

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Amazonas/WWF-Studie-Entwaldungs-und-umwandlungsfreie-Lieferketten.pdf>
(közzétéve: 2022)

WWF:

Wasserverbrauch und Wasserknappheit

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Kulinarischer-Kompass-Wasser.pdf>
(állapot: 2021)

Források

WWF:

Cocoa

https://wwf.panda.org/discover/our_focus/forests_practice/cocoa/#:~:text=Cocoa%20%7C%20WWF&text=Everyone%20loves%20chocolate%20%2D%20and%20demand,and%20on%20the%20world%27s%20forests

(állapot: 2024)

WWF:

Soja als Futtermittel

<https://www.wwf.de/themen-projekte/landwirtschaft/produkte-aus-der-landwirtschaft/soja/soja-als-futtermittel>

(állapot: 2024)

WWF:

Palmöl

<https://www.worldwildlife.org/industries/palm-oil>

(állapot: 2024)

WWF:

WWF Risk Filter Suite

<https://riskfilter.org/>

(állapot: 2024)

Képforrások

Címlapkép: Adobe Stock_192266241

2., 31. oldal: Adobe Stock_353663122

14. oldal: Adobe Stock_350304897

15. oldal: Adobe Stock_827607028

16. oldal: Adobe Stock_458462178

18., 19. oldal: Adobe Stock_59970020

20. oldal: Adobe Stock_619264996

21. oldal: Adobe Stock_333211929

22. oldal: Adobe Stock_92027264

24. oldal: Adobe Stock_293135498

25. oldal: Adobe Stock_6437597

27. oldal: Adobe Stock_90388698

29. oldal: Adobe Stock_179337284

Kapcsolat

Lidl Magyarország Bt.
1037 Budapest,
Rádl árok 6.

csr_purchasing@lidl.hu

További információ:

www.lidl.hu
www.lidl.hu/fenntarthatosag

Szerzői jogi nyilatkozat

Ennek a dokumentumnak a tartalmait (pl. a szövegeket, ábrákat, fényképeket, logókat stb.), valamint magát a dokumentumot a szerzői jog védi. A Lidl írásbeli engedélye nélkül ezt a dokumentumot és/vagy a dokumentum tartalmait nem lehet továbbadni, módosítani, közzétenni, lefordítani vagy sokszorozítani.

Nemi vonatkozású tudnivaló

A dokumentum olvashatóságának megkönnyítése érdekében a személyekre utaló kifejezésekben a hímnemű alakot használjuk. A megfelelő kifejezések az egyenlő bánásmód érdekében az összes nemre vonatkoznak. A rövidített nyelvi formát kizárólag szerkesztőségi okokból alkalmazzuk, és nem foglal magában semmiféle értékítéletet.